

En levedygtig privatskole

Man startede med tre elever i 1904. I 1940'erne havde Skt. Josefs Skole 100 elever, og i slutningen af 60'erne var der lidt over 400 elever. Den katolske skole oplevede ikke mindst efter krigen en helt utrolig udvikling, som er fortsat helt frem til i dag.

Under krigen standsede alt skolebyggeri, og børnene fra de landkommuner, der ikke havde fået centralskoler, forlod i stort tal den hjemlige skole og søgte til købstadens privatskoler. Da så det offentlige byggeri af centralskoler atter kom i gang i begyndelsen af 1950'erne, kunne adskillige landkommuner alligevel ikke efterkomme de mange ønsker fra elever om en mellemskoleuddannelse. I den situation måtte man ty til privatskolerne ved en betydelig forhøjelse af statens tilskud til undervisningen og kommunal støtte til elevernes befordring.

(1)

Skt. Josefs Skole havde i 1947 opnået eksamensret og var nu i stand til at modtage elever til optagelse i mellemskolen. I løbet af få år fordobledes skolens elevtal, og skolen oprettede parallelklasser.

For at skaffe plads til de mange elever, måtte enhver krog udnyttes fra kælder til kvist, så 1950'erne blev den store ombygningsperiode for Skt. Josefs Skole.

Rum, der hidtil havde været anvendt til bolig for søstre, reservelæger og hospitalspersonale samt til kostskoleelever, blev inddraget til undervisningsbrug, og man kunne opleve de mest mærkværdige betegnelser for klasseværelser.

Det blev således nødvendigt at inddrage en mellembygning og "Villa Montfort" for at klare lokalebehovet. Villa Montfort havde tidligere tjent som stald, og på første sal havde der været boliger for læger fra Sct. Maria Hospital.

I nogle år var skolen delt op i to afdelinger, nemlig Sct. Laurentii Skole for de små elever og Skt. Josefs Skole for de store. For Sct. Laurentii Skole stod også en leder, der ikke var søster, nemlig Tove Lindholm, som med venlig myndighed bestred sit hverv, indtil de to skoler blev forenet under navnet Skt. Josefs Skole i 1960. (2)

Som tiden gik, blev savnet af en bygning med faglokaler mere og mere mærkbart. Skolens ledelse havde også planer til udvidelse af skolen, men da der på samme tid førtes en omfat-

tende skoledebat, hvor man i ledende skolekredse fandt skoleloven af 1937 utidssvarende, fandt man på Skt. Josefs Skole det klogt at vente, til der var skabt klarhed over, hvilke krav en eventuel ny skolelov ville stille.

Allerede i 1955 fremsatte undervisningsminister Julius Bomholt det første forslag, som skabte stor uro i skolekredse, ikke mindst på grund af en bestemmelse om at afskaffe mellemskolen, og hos de private skoler fik man bange anelser. Lovens endelige udformning, der blev fremsat i 1958 af den nye undervisningsminister Jørgen Jørgensen, viste omfattende ændringer: Mellemskolen blev afskaffet, og i stedet indførtes en almen og en boglig linie på 6.-7. klassetrin og en realafdeling på 8.-10. afdeling. Skoletiden kunne herefter afsluttes med en realeksamen eller en statskontrolleret prøve.

Reformen krævede omfattende udvidelser af både de offentlige og de private skoler. Mange private skoler havde dog enten ikke midlerne til at skabe den nødvendige ramme om undervisningen eller fandt fremtiden usikker og måtte lukke. Nogle blev overtaget af kommunerne.

Når Skt. Josefs Skole var i stand til at overleve, skyldtes det, at ordenen gik med til at omdanne skolen til en selvejende institution i 1965. I den forbindelse overdrog ordenen skolebygninger m.m. til den nye selvejende institution på meget favorable vilkår. Dermed var alle betingelser til stede for at opnå statstilskud til nybyggeri. En bestyrelse blev dannet og byggeplaner udarbejdet.

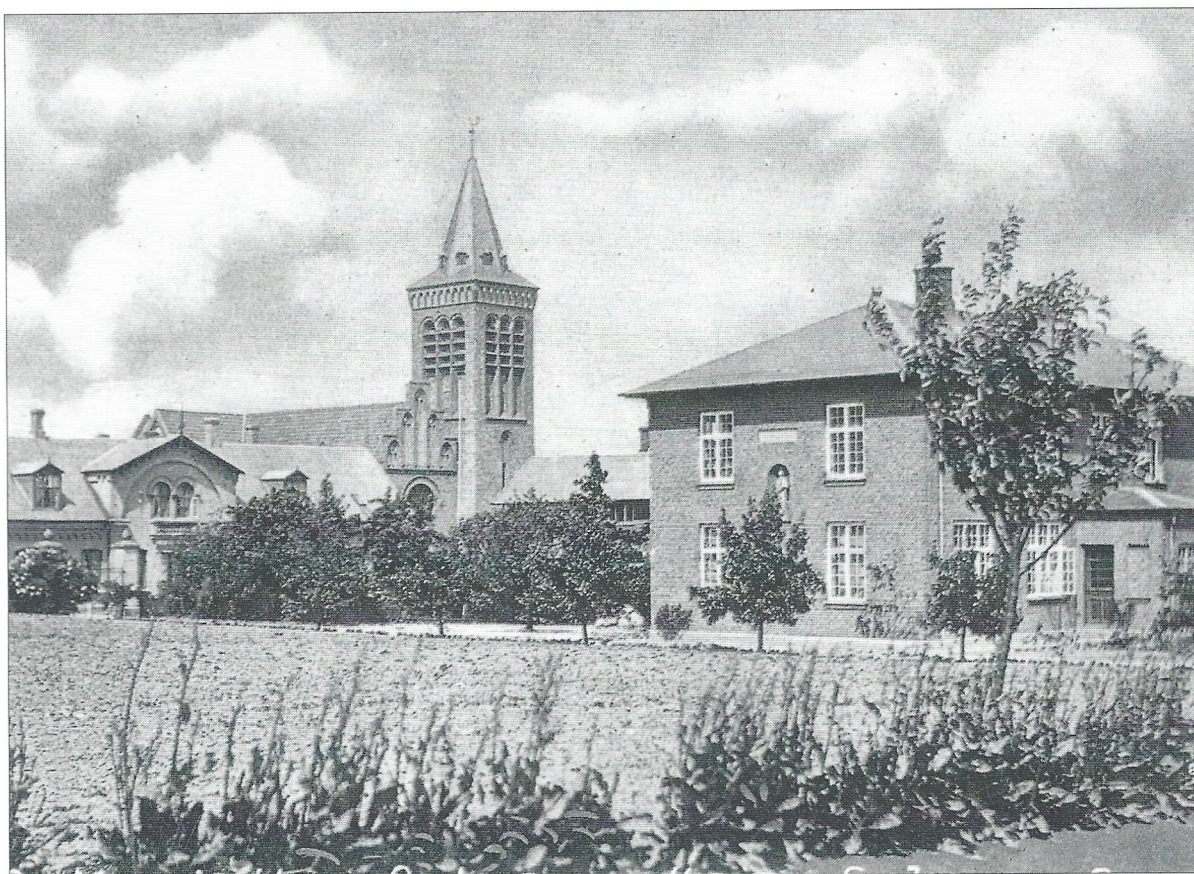
Et nyt kapitel i skolens historie var indledt.

Den voldsomme udvikling af skolen skete under ledelse af søster Sidonie. Hun havde overtaget lederposten i 1951 efter søster Helena, der efter 27 års virke var blevet kaldt til andre pligter og opgaver.

Søster Sidonie blev ansat som lærer ved skolen i 1932. Hun blev skolens leder i årene 1951-68, og det var i den periode, at kostafdelingerne blev nedlagt og elevtallet steg voldsomt. I 1946 havde skolen således 125 elever, og da søster Sidonie gik af i 1968, var elevtallet nået op på 400 elever. Hun forlod skolen, da hun i 1968 af sin orden blev sendt til Tyskland for at varetage andre pligter, men hun vendte dog senere tilbage til Danmark som lærer på Taastrup private Realskole. Hendes efterfølger som leder af Skt. Josefs Skole var søster Paula, der ledede skolen frem til 1977.

Frem til slutningen af 1970-erne bestod lærerstaben både af lægfolk og søstre. Efterhånden som der kom stadig færre nye søstre til Sct. Maria Hospital, reduceredes antallet af søstre ved skolen, og med søster Paulas afrejse fra Roskilde ophørte ordenen med sit virke på Skt. Josefs Skole.

Med det stigende antal elever og de nye krav, der stilledes til

undervisningen, var en ny udvidelse af skolen nødvendig. Skolens bestyrelse besluttede at opføre en fagbygning, der skulle placeres mellem de eksisterende skolebygninger og Sct. Maria Hospital, hvor der indtil da havde stået æbletræer og været kartoffelmark.

Søster Sidonie har fortalt om den store udvidelse af skolen med en ny fagbygning:

I 1955 fik jeg til min store glæde en meget tiltrængt og udmærket hjælp i Sr. Paula. Sammen drømte vi om en ny skole! Vi lagde planer, tegnede, sparede og fik også forældrene med på ideen. Der var stor aktivitet til både "Byg 64" og "Lop 76". (3)

Søster Sidonie og søster Paula lagde et stort arbejde i at skaffe penge til byggeriet. Der blev i samarbejde med en forældre-kreds fremstillet ting og sager til basarer, loppetorve og tombo-lær. 25.000 lodsedler blev solgt med gevinster, som var skænket af byens handlende.

I 1968 forelå byggetilladelsen, og i januar 1971 blev den nye bygning indviet under overværelse af repræsentanter for kirke, stat og kommune. Faglokalebygningen var på 3600 kvm. fordelt på to etager og en kælderetage.

Skt. Josefs Skole voksede konstant som følge af den store tilsøgning. Postkort. Foto: Erh. Flensborg. Ikke dateret. Privat eje.

Montessori

Montessori-systemet er opkaldt efter dr. Maria Montessori, født i 1870, som blev Italiens første kvindelige læge. Gennem lægegerningen kom hun i kontakt med mange børn, og hun begyndte snart at udvikle ret revolutionære ideer m.h.t. opdragelse og undervisning af børn.

Hun fandt ud af, at barnet har en naturlig trang til at undersøge og derigennem opdage verden omkring sig. Montessori lagde mærke til, at barnet af naturen er meget aktiv, og at det lærer og udvikler sig gennem denne aktivitet. Hun opdagede barnets specifikke egenart og beskrev den i sin bog *Barndommens gåde*. Ud fra disse opdagelser overbevistes hun om, at barnet ville være i stand til at udvikle sig selv, at få indsigt i tingene og at blive uafhængigt, hvis det fik en individuel form for undervisning.

Betingelser for denne selvudvikling er forberedte omgivelser, en sagkyndig vejledning og undervisningsmaterialer. Det fandt hun frem til gennem erfaring, undersøgelse og eksperimenter. Lærerens opgave må være "at anspore barnet, men samtidig at lade det udvikle sig frit". Da børnene fra 1. klasse skal gennem et bestemt pensum, lærer de også, at ikke alt kan være lutter lystbetonet, men de har stadig en vis valgfrihed. Desuden er der mange fordele ved, at hvert barn kan arbejde i sit eget tempo og gentage øvelserne lige så længe, det føler behov for det. Usund konkurrence er altså automatisk bandlyst.

Disse principper danner grundlaget for Maria Montessoris tanker om undervisning og opdragelse. Hvis de bliver anvendt i en børnehave eller grundskole, vil de give barnet de optimale muligheder for at udvikle sig til et sundt og ligevægtigt menneske med en social bevidsthed og med en ansvarsbevidsthed for samfundet.

I Montessorisystemet kan børn fra forskellige alderstrin, dvs. i 1.-3. klasse, blive undervist sammen. I dag 2001 undervises Montessori-klasserne dog adskilt.

Skolen havde på dette tidspunkt 423 elever og var dermed blevet et iøjnefaldende indslag i byens daglige liv. Ved skolens 75-års jubilæum skrev en af skolens lærere, Johs. Holsting:

På samme tid (4) var en ny skolereform atter undervejs, men til at imødegå denne var Skt. Josefs Skole - hvad den ydre ramme angår - nu godt stillet. Denne skolereform lægger tilsyneladende mere vægt på den intellektuelle og praktiske end på den personlige side af undervisningen, og det er måske en af årsagerne til en stadig større tilgang til Skt. Josefs Skole og andre lignende, hvor man søger at "styrke den enkelte elevs personlige frihed over for den materielle verden". (5)

Med baggrund i samarbejdet mellem skolen og forældrene

omkring byggeriet af den nye bygning opstod tanken om at danne en forældreforening, og denne blev også ført ud i livet. Første formand var dyrlæge Jørgen Baltzer.

Forældreforeningen søger gennem samarbejde med skolens ledelse og lærere at skabe gode forhold mellem hjem og skole, og foreningen udgiver bladet *Kontakt*. Forældrene vælger i dag i 2001 tre medlemmer til skolens bestyrelse, hvoraf det ene medlem, Peter Vlasman, i de seneste år har været bestyrelsens formand.

Flere nyskabelser er kommet gennem samarbejdet mellem skole og forældre, bl.a. en svømmehal, som blev opført i 1974 mellem den gamle hovedbygning og mellembygningen. Blandt andre initiativer kan nævnes anlægget i af den store idrætsplads ind mod Klostermarken.

Ved 75-års jubilæet beskrev søster Paula udviklingen med følgende ord:

Gennem skiftende tider - både en første og en anden verdenskrig - år i fattigdom og år i bedre vilkår - skolelove med stadig andre krav - er skolen vokset fra den spæde begyndelse til en anselig størrelse. Men hverken penge eller skolens størrelse var drivkraften. Nye bygninger, svømmesalen, bedre faciliteter og moderne undervisningsmetoder er kommet; og alt det fordi skolens lærerstab, skolens bestyrelse samt forældrene trofast gik videre på den vej Gud viste. Videre med det lysende formål: "at hjælpe barnet til at blive et bedre menneske". (6)

I 1963 flyttede søstre fra "Villa Marie Louise" på Frederiksborgvej 12, hvor de hidtil havde haft bolig, og skolen fik i 1964 som en af de første og få privatskoler lov at oprette en børnehaveklasse, der fik til huse der sammen med en børnehave.

Begge afdelinger arbejdede og arbejder også i dag efter Montessorisystemet. I 1967 oprettedes endnu en børnehaveklasse som lærer Grete Weiss som børnehaveklasseleder, og da Montessorisystemet var så populært blandt forældrene, besluttede skolen i 1968 at oprette et spor i skolen efter dette system, som i en årrække blev ført helt op til 10. klasse. Det blev således Grete Weiss, der indførte Montessoriundervisning i Danmark på skoleplan. Noget tilsvarende skulle man til Holland for at finde. I dag begrænser Montessoriundervisningen på skolen sig til de tre første skoleår.

Ved 75-års jubilæet i 1979 var der en række arrangementer for at markere den store dag. På selve jubilæumsdagen blev der i Roskilde Domkirke holdt en festgudstjeneste, som samtidig var en kirkehistorisk begivenhed. Den katolske biskop i Danmark, Hans L. Martensen, deltog i denne gudstjeneste sammen med domprovst Bertil Wiberg og den katolske menigheds sognepræst, pater Umans. Det var første gang, en katolsk biskop i

Danmark deltog i en gudstjeneste i Roskilde Domkirke siden reformationen. Siden har skolen fået lov at låne domkirken og Gl. Vor Frue Kirke til bl.a. julegudstjenesten, fordi Sct. Laurentii Kirke ikke kan rumme det store antal elever, skolen har haft gennem de seneste mange år.

I 1977 var skolens elevtal steget til over 600, og skolen fik den første mandlige leder siden oprettelsen, Dan Rasmussen, der kom fra stillingen som leder af Sct. Knud Lavard Skole i Lyngby.

I 1978 indrettede skolen sit eget skolebibliotek, og i 1993 blev alle bøgerne udstyret med strejkode. Skolen indviede i 1983 en stor idrætshal, og dermed blev et længe næret ønske opfyldt, da den gamle gymnastiksal ikke længere kunne opfylde de krav, der blev stillet til moderne idræt.

En forældregruppe havde i 1986 startet en skolepasningsordning, som gennem de første år holdt til forskellige steder. I 1989 indviede man "Bivognen", som skulle huse skolepasningen. Det var en stor lettelse endelig at have en bygning, som var beregnet til pasningsordningen, som gennem årene har haft stor værdi for børn og forældre.

Skolens leder er i dag 2001 Ruth Juul, som tiltrådte i 1999. Hun er den første skoleleder, som ikke er katolik. Hun kom fra en stilling som lærer ved Borgerskolen i Høje Taastrup og før det Ryegaard Skole.

Sct. Josefs Skoles bestyrelse består af syv medlemmer. Den sammensættes således, at tre medlemmer udpeges af den katolske biskop i Danmark, et medlem udpeges af menighedsrådet ved Sct. Laurentii Kirke, og tre medlemmer udpeges blandt forældrene ved den årlige generalforsamling i Forældreforeningen. Skolen er medlem af Foreningen af katolske skoler i Danmark.

Ved skolens 90-års jubilæum i 1994 omtalte den katolske menigheds sognepræst, Hans Christoffersen, skolens og Sct. Laurentii menigheds lange, fælles tradition i Roskilde - en tradition, der har haft stor indflydelse på mange sider af livet for Roskildes borgere, også langt ud over de katolske kredse i byen:

Der er god grund til at fejre denne tradition samt at ønske, at dette samarbejde mellem skole, kirke og samfund må kunne vedligeholdes og styrkes i fremtiden. Trods mange forsøg på at påstå noget andet, er det danske samfund fortsat gennemsyret af vores snart tusindårige kristne kultur og etik. Alligevel kan dette forhold i det daglige være vanskeligt at få øje på for det utrænede øje.

Som kristne i den katolske tradition mener vi, det er vigtigt at formidle og skærpe denne bevidsthed, ikke blot som et stykke kulturhistorie, men især som et aktiøt værktøj til at fortolke os selv, vor omverden

og den fremtid, vi er kaldede til at skabe. Vor verden synes til tider stadig mere kompliceret og uoverskuelig, og mange fristes til rodløshed og angst for fremtiden. Et kristent livssyn er med til at danne et livsbekræftende perspektiv grundet i et kritisk, konstruktivt håb for fremtiden. (7)

Noter

(1) Skolens udvikling er beskrevet af Johs. Holsting i festskriftet ved 75-års jubilæet *Den selvejende institution Skt. Josefs Skole. Roskilde*.

(2) Peter Foersom: "En time i høflighed" i: *Jul i Roskilde 1979*, s. 25.

(3) Søster Sidonie i *Den selvejende institution Skt. Josefs Skole. Roskilde*, s. 23.

(4) Tidspunktet er omkring 1971. I 1972 blev undervisningspligten udvidet fra syv til ni år, og i 1975 kom en ny folkeskolelov, hvor kursusdelt 8.-10. klasse erstattede realafdelingen.

(5) Johs. Holsting i *Den selvejende institution Skt. Josefs Skole. Roskilde*, s. 22.

(6) Søster Paula i *Den selvejende institution Skt. Josefs Skole. Roskilde*, s. 25.

(7) Hans Christoffersen i festskriftet ved 90-års jubilæet *Skt. Josefs Skole 1904 - 8. oktober - 1994*, s. 11.